

Голас Радзімы

ВЫДААНЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ
№ 21 (1130)
Маі 1970 г.
Год выдання 15-ы
Цана 2 кап.

Спадчына по расісту
Мініск ГСП
Красноармейская 9
Бібліятэка ім. Леніна

ЛЯ ВЁСКИ ТАРНОВА
ПАД ЛІДАЙ
Фота В. ДУБІНКІ.

«Я ПАЕХАЎ, КАБ ПРЫВЕЗЦІ ВАМ ПРАЎДУ»

У мяне нядаўна здарыўся такі выпадак. Дзяўчатам, якія пачалі браць у мяне ўрокі рускай мовы, я паказала паштоўкі з відамі Сочы. У дзяўчат аж вошы разбегліся ад здзіўлення, а ў адной з іх вырвалася такая фраза: «А мы думалі, што рускія бедныя!» Я проста атарпела. Давялося прывесці на крэсла і навесці доўгую размову.

[3 пісьма К. Бернар, Францыя].

Быў час, калі за мяжой, у капіталістычнай Еўропе ці Амерыцы, самым сур'езным чынам пісалі, што ў Савецкім Саюзе даюць паёк толькі камуністам і камсамольцам, астатнія — жыві, як хочаш, што ў Расіі перавяліся нармальныя людзі, засталіся адно «дзікія мужыкі» з бародамі да калена, у армяках і ліповых лапцях, што... Ды ці мала яшчэ было «каларытных» мазкоў на карціне, якая ў скажоным выглядзе прадстаўляла нашу краіну і нашага чалавека.

Цяпер не скажаш таго, што гаварылася гадоў трыццаць назад: паглядзяць на такога, як на вар'ята. Але ж «вольны свет» не быў бы «вольным светам», каб не знайшоў нешта новае ў метадае антыкамуніс-

тычнай прапаганды. І ў тым, што французскія дзяўчаты лічылі нашу краіну беднай, няма нічога дзіўнага. Іх, нічым не звязаных з чужой зямлёй, якая называецца Савецкім Саюзам, куды лягчэй абвесці вакол пальца, чым, скажам, беларуса, якога нядоля закінула ў далёкі свет. Але і наш суайчыннік часта едзе на Радзіму з цяжкімі думамі: кажуць, там няма чаго есці; папярэджваюць, каб быў асцярожным, бо ні за што, ні пра што ў Сібір сашлюць... І толькі тут, у сваёй старане, сярод сваіх людзей, ён пачынае разумець, якую лухту нясуць на Захадзе пра яго край, пра савецкую сістэму, пра жыццё на яго Бацькаўшчыне.

З горада ў горад па Савецкай краіне, з вёскі ў вёску, ад сустрэчы да сустрэчы — і наш суайчыннік пранікаецца сімпатыяй і бачыць новую Расію, новую Беларусь, новых людзей. Ён занава адкрывае для сябе сваю Радзіму. І не толькі для сябе, але і для іншых, бо, вярнуўшыся назад, ён скажа ўсім, хто прыйдзе яго паслухаць: «Я паехаў, каб прывезці вам праўду, і я прывёз яе».

Наш зямляк са Злучаных Штатаў Амерыкі А. Варанцоў летась у саставе турысцкай

групы наведваў родныя мясціны. Ubачанае і перажытае, пераасэнсаванае на зямлі бацькоў стала здабыткам не толькі яго аднаго, але буйным зернем запала ў душу многіх суайчыннікаў.

«Будучы ў Савецкім Саюзе мінулым летам,— паведамляе ў адным са сваіх пісем у рэдакцыю «Голасу Радзімы» А. Варанцоў, — я выкарыстаў больш тысячы футаў кінаплёнкі і зрабіў каля 400 фотаздымкаў. Усе фільмы і здымкі — самы пераkanaўчы расказ аб маёй Радзіме. Людзі, якія ніколі не чытаюць нічога, акрамя «Новаго русскага слова», паглядзеўшы мае фільмы і здымкі, пытаюцца са здзіўленнем: «Няўжо гэта наша Радзіма?»

Бараніць гонар Бацькаўшчыны ад паклёпнікаў, расейваць туман хлусні, якім дыхаюць не толькі суайчыннікі, але і людзі той краіны, у якой давялося табе жыць, высокая і горда несці імя сына вялікай савецкай зямлі — вось маральны кодэкс патрыёта Радзімы. Нішто так не спрыяе ўмацаванню добрых, дружальных адносін паміж народамі, развіццю ўзаемаразумення, як непрадузятае імкненне пазнаць глыбей адзін аднаго. Гэтаму пазнанню Савецкага

Саюза, шчыраму і добразычліваму, садзейнічаюць і многія нашы землякі. Адзін расказа пра тое, што бачыў сваімі вачыма на Радзіме, другі дасць прачытаць цікавую савецкую кніжку, трэці падзеліцца навінамі, якія прынесла пісьмо ад сваякоў з Беларусі. А разам узятая ўсё гэта — крупінкі праўды, якія дапамагаюць людзям убачыць Савецкі Саюз у новым для іх асвятленні.

У Івана Сіняўскага сабралася ўжо шмат кніжак, якія прысылаюць яму з Радзімы.

«...Пры сустрэчы, у гутарцы з некаторымі маімі знаёмымі я прапаную ім карыстацца маёй бібліятэчкай бясплатна. Толькі з адной умовай — зберагчы кнігі і перадаваць іх сваім знаёмым. І мая бібліятэчка пачала карыстацца папулярнасцю. Людзі з удзячнасцю паціскалі мне рукі: якая харошая кніжка!»

У хуткім часе мяне такія чытачы перасталі цікавіць, таму што яны мала-памалу ўцягнуліся самі ў гэтую справу, сталі выпісваць савецкія газеты, атрымліваць кнігі, адным словам, — у курсе ўсіх спраў на Радзіме.

Мяне зацікавілі людзі, якія баяліся ўсяго савецкага, як чорт крыжа. Кожны дзень яны

прымалі вялікую дозу атруты, якую ім падносилі паклёпніцкія лісткі накшталт «Посева», дзе толькі і знойдзеш, што ведры памыяў на Савецкі Саюз і яго народ. А многія ж прымаюць гэта за чыстую манету. Вось такім малаверам і ўпартым, калі трапляецца зручны момант, я таксама прапаную азнаёміцца з маёй бібліятэчкай.

І па меры знаёмства з радысцю назіраю, што ў некаторых мяняюцца погляды на Савецкі Саюз. Вось і ўсё, што я магу зрабіць».

А гэта і не мала. Паставіць рэчы з галавы на ногі, дапамагчы людзям, ашуканым і запалоханым, разабрацца ў гістарычных працэсах, што адбываюцца на іх Бацькаўшчыне, а значыць, зразумець, хто гаворыць праўду, а хто зарабляе сярэбранікі на бессаромнай хлусні, — вялікая і патрэбная работа. Патрэбная не толькі нашаму народу, але і кожнай краіне, патрэбная для ўмацавання вялікай справы міру.

Калі зямляк, чыё сэрца крапулі абноўленыя прасторы Беларусі, пытаецца: «Што я магу зрабіць дзеля добра Радзімы?» — яму звычайна адказваюць: — Раскажыце праўдзівае аб усім, што бачылі на Радзіме. Толькі праўду!

У ДЗЕСЯТКІ КРАІН

Прадукцыя, што выпускаюць прадпрыемствы беларускай сталіцы, заваявае ўсё большае прызнанне на сусветным рынку. Сведчанне таму — не толькі медалі і дыпламы, прысуджаныя нашым вырабам на міжнародных выстаўках і кірмашах, але і пастаянна растуць попыт замежных гандлёвых фірм на розныя тавары з мінскай маркы.

— У гэтым годзе, — расказвае начальнік аддзела экспарту і імпарту Дзяржплана БССР С. Фурсай, — экспартныя пастаўкі з нашай рэспублікі ўзрастаюць на 12 працэнтаў у параўнанні з 1969 годам. У нас ужо ўстанавіліся трывалыя эканамічныя сувязі з 86 краінамі.

Вось, напрыклад, маладая развіваючаяся дзяржава Нігерыя. Яна купляе мінскія металарэзныя станкі, аўтамабілі, трактары, запчастыя часткі, медыкаменты і шэраг іншых тавараў. У Аб'яднаную Арабскую Рэспубліку ідуць бульдозеры завода «Ударнік», трансфарматары, выпускаемыя на электратэхнічным заводзе імя В. Калдова, веласіпеды, трактары, аўтамабілі. Вялікую партыю аўтамабіляў закупляюць Куба, Аўстрыя, Эфіопія, Індыя.

Трактары «Беларусь» сёння адпраўляюцца ў 56 краін свету. Асабліва вялікую папулярнасць здабылі сабе гэтыя машыны ў афрыканскіх краінах. Буліны заказ на іх зробілі Алжыр, Туніс, Конга (Бразавіль). На палях еўрапейскіх сацыялістычных краін у гэтым годзе таксама прыбавіцца колькасць навішніх нашых трактароў.

Высокаразвітая капіталістычная краіна Японія, якая славіцца сваімі аптыкай, электронікай, тканінамі, прадметамі хатняга ўжытку, набывае ў нас швейныя і трыкатажныя вырабы, станкі, гадзіннікі. Многія краіны Еўропы, Азіі і Афрыкі купляюць тэлевізары «Гарызонт», радыёпрыёмнікі «Мікрон», «Эцюд», «Акіян». Цяпер пастаўка іх за граніцу павялічвалася на некалькі тысяч шук.

І, нарэшце, нашы электронныя вылічальныя машыны «Мінск-22» і «Мінск-32». У гэтым годзе чыя будучыя накіраваны ў многія краіны свету: попыт на іх вельмі вялікі.

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦

Пройшла пара вяснянай сяўбы і на Віцебшчыне. Добра падрыхтаваліся да яе механізатары саўгаса імя Уладзіслава. Тут створана чатыры механізацыяны атрады. НА ЗДЫМКУ: на саўгасным полі.

Васіль А. ЛУКОЎ другі год ўзначальвае механізаванае звяно на вырошчванню бульбы ў саўгасе «Авангард» Крулеўскага раёна. За выдатныя паказчыкі ў працы В. Айлукі ўзнагароджаны Граматай ЦК ВЛКСМ і Ленінскім Юбілейным медалем «За доблесную працу».

НАВІНКІ ІДУЦЬ У ВЫТВОРЧАСЦЬ

Мастацкі савет Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР разгледзеў узоры новых вырабаў, створаных 25 прадпрыемствамі рэспублікі. Прадстаўляліся сучасныя вырабы дэкаратыўнага прызначэння, летняе жаночае адзенне.

Да масавай вытворчасці рэкамендавана каля ста эталонаў. Сярод іх маляўнічыя шыфонавыя хусткі і металічныя аздобленыя для жанчын, вырабленыя на мінскіх фабрыках мастацкай галантарэі і мастацкіх вырабаў, прадметы ткацтва народных умельцаў Мінскай вобласці.

МАГУТНАСЦІ ПАВЯЛІЧЫЛІСЯ

Тысячы матораў і сотні аўтамашын штогод атрымліваюць другое жыццё на Лідскім аўтарамонтным заводзе. Сёлета ўступіў у строй новы цэх па рамонту самазвалаў ЗІЛ-555. Цэх аснашчаны сучасным высокапрадукцыйным абсталяваннем.

Увод у эксплуатацыю новага цэха дасць магчымасць намнога павялічыць рамонт матораў і машын. Ужо сёлета завод адрамантуе амаль на паўтары тысячы матораў больш мінулагадняга.

ВІЗІТ ФРАНЦУЗСКИХ МЕДЫКАУ

У Мінску знаходзілася група спецыялістаў па лячэбнай гімнастыцы з французскага горада Ліёна.

За апошнія два гады паміж другой клінічнай бальніцай беларускай сталіцы і неўралгічнай бальніцай у Ліёне ўстанавіўся пастаянны абмен спецы-

яльнай медыцынскай інфармацыяй. Госці з Францыі набывалі ў лячэбных установах. Адбыліся сяброўскія сустрэчы калег-медыкаў.

НОВАЕ ПРЫМЯНЕННЕ ТОРФУ

Вучоныя Інстытута торфу Акадэміі навук БССР распрацавалі тэхналогію атрымання з торфу прэспарашкоў для вырабу пластымас. Дагэтуль у ролі актыўнага напаўняльніка такіх прэспарашкоў выкарыстоўвалася драўнінае пілавінне. Торф, які прайшоў спецыяльную тэрмапрацоўку, аказаўся больш эфектыўны за пілавінне. Ён змяняе вільгацэпаглынальнасць і пластымас і паляпшае іх электраізаляцыйныя ўласцівасці, зніжае выдаткаванне смол і, урэшце, абходзіцца значна дзешавей.

ТРЫНАЦАТАЯ АТС

Уступіла ў строй яшчэ адна, трынаццатая па ліку ў Бярозаўскім раёне, Нарувіцкая аўтаматычная тэлефонная станцыя. Тэлефанізаваны ўсе фермы, брыгады, рамонтныя майстэрні калгаса «Кастрычнік», а таксама васьмігадовая школа і фельчарска-акушэрскі пункт.

З уводам у эксплуатацыю Сакалоўскай АТС (калгас «33-я гадавіна Кастрычніка») будучы тэлефанізаваны вытворчыя падраздзяленні і службы ва ўсіх калгасах і саўгасах раёна.

ЭКСПЕРЫМЕНТАЛЬНАЯ МЭБЛЯ

Адной з лепшых у рэспубліцы лічыцца Мінская доследная фабрыка мяккай мэблі. Яе прадукцыю можна ўбачыць у тэатрах і дамах культуры, у кан-

цэртных залах і гасцініцах многіх гарадоў Беларусі. Узоры набораў для гасцінічных дэманстраваліся на Лейпцыгскім кірмашы, на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі Беларусі і на ВДНГ СССР.

Мінская доследная фабрыка намячае ў 1971 годзе павялічыць выпуск прадукцыі ў два разы.

МІЖНАРОДНЫ КАНГРЭС ПА КАСМАНАЎТЫЦЫ

Трынаццаты кангрэс Міжнароднага камітэта па даследаванню касмічнай прасторы (КОСПАР) адбыўся ў Ленінградзе ў Таўрычаскім палацы. У кангрэсе прынялі ўдзел звыш тысячы вучоных больш чым трыццаці краін. Заслухана 300 дакладаў і паведамленняў па розных напрамках касмічных даследаванняў.

ШЫРАЛІ

МІСЛІМАВУ — 165 ГОД

Жыхары горнага сяла Барзау Азербайджанскай ССР адзначылі 165-годдзе старэйшага жыхара Савецкага Саюза Шыралі Міслімава. Юбіляр атрымаў сотні тэлеграм ад сваякоў і сяброў, якія жылі ў розных канцах краіны.

За апошні год у сям'і Міслімава нарадзіўся 21 унук і праўнук, і цяпер у яго родзе 208 чалавек.

Судны, пабудаваныя на Пінскім суднабудавнічым-суднарамонтным заводзе, барозняць рачныя прасторы нашай краіны. Цяпер завод прыступіў да будаўніцтва цеплаходаў новай канструкцыі. НА ЗДЫМКУ: ідзе зборка новых суднаў. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

У гэтым раёне на кожныя 200 жыхароў прыпадае адзін доўгажыхар старэй за 90 год.

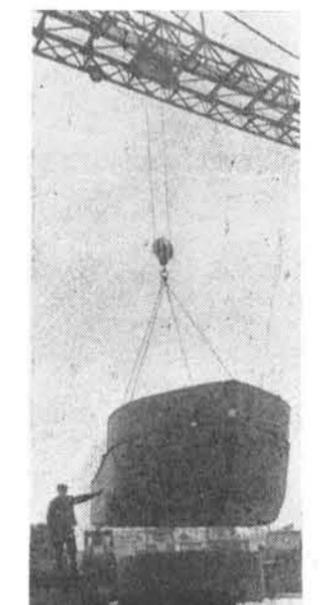
ВЫПРАБАВАННІ ТУ-144

ПРАЦЯГВАЮЦА

У адпаведнасці з планам лётных выпрабаванняў звышгукавы пасажырска-самалёт ТУ-144 выканаў крэйсерскі палёт з хуткасцю 2 010 кіламетраў у гадзіну на вышыні 16,7 кіламетра.

Паводле заявы членаў экіпажа, машына добра кіруецца і простая ў пільтаванні.

Палёт праходзіў спакойна, у салонах самалёта захоўваўся высокі камфорт, нізкі ўзровень шуму, дакладна падтрымліваліся тэмпература і ціск, блізка да зямных.

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦

ПРАГРЭС ПРАДПРЫЕМСТВА

У апошнія гады на многіх прамысловых прадпрыемствах рэспублікі распрацаваны і ажыццяўляюцца планы навукова-тэхнічнага і сацыяльнага развіцця. Што з сябе ўяўляюць і як выконваюцца такія планы? Адказ на гэта пытанне дае наш карэспандэнт, які пабываў на Магілёўскім мясакамбінаце.

Мясакамбінат нельга аднесці да ліку тых вытворчасцяў, дзе праца рабочых прыемная і лёгкая. Многа гадоў назад мне давалося наведаць бойню. Пабыўшы там, я падумаў: «Ні за якія грошы не хацеў бы працаваць тут. Лепш капаць зямлю ці цягаць каменні...» І цяпер, калі галоўны інжынер Ніна Піскарова вяла мяне ў цэхі Магілёўскага мясакамбіната, узніклі тыя непрыемныя ўспаміны.

Інжынер слухала, усміхалася і гаварыла: «Паглядзім, ці ўсё ў нас так, як вам здаецца. Пэўна ж, наш камбінат не ювелірная майстэрня. Але паглядзім. Апранайце белы халат».

Гэты беласнежны халат выклікаў першае добрае ўражанне. «Бач ты, — падумалася, — яна мяне быццам у бальнічную палату вядзе». А затым падбэдзёрыў выгляд кампрэсарнага цэха халадзільніка: ажурна пераплятаюцца трубы, манатонна шумяць помпы, уздрыгваюць стрэлкі манометраў. Навокал чыста і нават, калі можна так сказаць пра цэх, утульна. Ля прыбораў і пультаў зусім мала рабочых.

— Яшчэ нядаўна тут было больш людзей, бо кіраванне

кампрэсарнымі ўстаноўкамі ажыццяўлялі ўручную, — адзначае Ніна Васільеўна. — А цяпер цэх пераведзен на аўтаматычны рэжым. Рабочых замянілі прыборы і машыны. Вось вам першы прыклад тэхнічнага прагрэсу на камбінаце.

Па прыступках падымаемся наверх, у халадзільнік. Тут мароз і шэрань. На бэльках роўнымі радамі вісяць сотні свіных туш. Рабочы падае іх сюды па канвееру.

— А раней, — працягвае Ніна Васільеўна, — прыходзілася вазіць на цялежках, насіць на руках, наогул, прымяняць фізічную сілу. Гэта вам другі прыклад тэхнічнага развіцця.

З халадзільніка накіроўваемся ў цэх пярвічнай апрацоўкі скур. Тут амаль уся праца ме-

ханізавана. Машыны і аўтаматы гудуць у цэхах перапрацоўкі жывёлы, каўбасным і іншых. Мантажнікі працягваюць зборку новага абсталявання. Паветра асяваюць вентылятары. Усюды строга чысціня.

— Ну, ці падобны наш камбінат на тое пекла, якое выкалісці бачылі? — пытае галоўны інжынер і з усмешкай чакае адказу.

Згаджаюся, што зусім не падобны, бо хоць тут сапраўды не ювелірная майстэрня, аднак культура вытворчасці вельмі высокая, а ўмовы працы добрыя.

— І ўсё ж гэта толькі пачатак, — дадае Ніна Васільеўна. — Прыязджайце да нас у сямдзесят пятым годзе — не пазнаеце камбіната.

Далей размова працягваецца ў дырктара камбіната. Натан Гімэльфарб і Ніна Піскарова расказваюць пра план навукова-тэхнічнага і сацыяльнага развіцця.

План гэты ў 1968 годзе распрацавалі дырэкцыя, партыйнае бюро, камітэт прафсаюза і камітэт камсамолу з улікам прапановаў усіх рабочых. Зада-

чы, якія ён ставіць, наступныя: максімальна механізаваць і аўтаматызаваць вытворчыя працэсы, павысіць прадукцыйнасць працы, палепшыць умовы працы і быту рабочых, каб гэтыя ўмовы адпавядалі ўзроўню сучаснай тэхнічнай эстэтыкі і агульнай культуры. Выкананне плана разлічана на сем гадоў (1968—1975 гг.).

Раздзел плана, прысвечаны навукова-тэхнічнаму прагрэсу, ставіць задачу даць насельніцтву як мага больш прадукцыйнай найлепшай якасці пры найменшых працоўных затратах і палепшыць умовы працы работнікаў, механізаваўшы асноўныя вытворчыя аперацыі. Як гэта выглядае практычна?

У 1975 годзе ўзровень механізацыі павінен быць дзевяць да 75 працэнтаў. Зараз на камбінаце ўведзена ў эксплуатацыю 15 паточна-механізаваных ліній, устаноўлена больш двухсот адзінак навішага тэхналагічнага абсталявання, у выніку чаго ўзровень механізацыі павысіўся з 45 працэнтаў у 1968 годзе да 56,6 працэнта сёлета. Рэканструкцыя і пераабсталяванне цэхаў працягва-

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Ежегодно тысячи туристов посещают Советский Союз, так как ничто в такой мере не способствует укреплению дружественных отношений между народами, как непосредственное общение, стремление к объективной оценке жизни другого народа. Передовая статья «Я ПАЕХАУ, КАБ ПРЫВЕЗЦІ ВАМ ПРАУДУ» — это рассказ о земляках, которые, побывав на земле своих отцов, сеют зерна правды, помогающие людям увидеть и понять огромные пе-

ремены в нашей стране за годы Советской власти. Это рассказ о тех, кто считает своим долгом защищать честь Отчизны, рассеивать туман буржуазной лжи, высоко и гордо нести имя сына великой советской земли.

Механизация производства и научно-технический прогресс стали основой развития всех отраслей промышленности и сельского хозяйства. Автоматические линии и высокоточные станки, вычислительные маши-

ны и электронные приборы — вся эта сложная техника облегчает труд людей, повышает его производительность. Вместе с тем на всех предприятиях республики ведется работа по улучшению условий быта и отдыха рабочих. Статья «ПРАГРЭС ПРАДПРЫЕМСТВА» [2—3 стр.] рассказывает о выполнении плана научно-технического и социального развития в Могилевском мясокомбинате.

Под заголовком «ПЕРШЫЯ КРОКІ» [5 стр.] напечатан отрывок из брошюры, вышедшей недавно в библиотеке газеты «Голас Радзімы». Ее автор В. Казушкі родился и провел свое детство в Америке, а позднее вместе с родителями — активистами прогрессивного эмигрантского движения США — переехал в Белорус-

сию. С теплотой и благодарностью автор говорит о сердечном отношении советских людей к его семье, о своих школьных и студенческих годах в Советском Союзе.

Статья «МІЖ ЧЫРВОНЫХ РАБІН» [6 стр.] знакомит читателей с новым поэтическим сборником народного поэта Белоруссии Петруся Бровки. Восприняв великие традиции Я. Купалы и Я. Коласа, он вдохновенно следует им, творчески их осмысливая и развивая. Самые проникновенные, идущие из глубины сердца строки поэт посвящает родной Белоруссии, ее героическому народу. В книге нет ни одного стихотворения, которое не отличалось бы интересными наблюдениями, свежестью восприятия мира, глубокими философскими

мыслями. Поэзия П. Бровки близка и понятна белорусскому народу, и поэтому общественность с удовлетворением встретила присуждение поэту в 1969 году Государственной премии БССР.

В 1161 году белорусский мастер Лазарь Богша по заказу Ефросинии Полоцкой изготовил крест, который представлял огромную материальную и художественную ценность. В годы Советской власти реликвия бережно хранилась в Могилеве. Вместе с другими ценными историческими реликвиями гитлеровцы вывезли крест в Германию. Дальнейшая его судьба неизвестна. Хочется думать, что он потерян для белорусского народа не навсегда [«ДЗЕ КРЫЖ ЕФРАСІНІ ПОЛЦКАЙ!», 8 стр.].

нашы карэспандэнты паведамляюць

УРАЖЛИВАЯ ПАНАРАМА

Вялікая вёска яшчэ здадзек узнікае ўражлівай панарамай: у цэнтры высокі будынак дома культуры, школа, праўленне, а абанал, быццам блізныя, бягуць па ўсяму пагорку белыя мураванкі калгаснікаў.

Старшыню Аляксея Краснеўскага мы засталі дома. Хто ж ведае гаспадарку так дасканала, як яе нязменны кіраўнік, якога тут лічаць добрым гаспадаром? Нездарма самая высокая ўраджайнасць збожжавых, бульбы, цукровых буракоў у раёне — у «Семежаве». Летась пшаніцы тут сабралі па 45 цэнтнераў з гектара. Усе першыя месяцы ў сацыялістычным саборніцтве раёна па вытворчасці малака займаюць вось ужо некалькі год запар семежаўскія даяркі.

— За мінулы год даход калгаса склаў 1,5 мільёна рублёў, але па нашых магчымасцях нават можам і хутка будзем мець 5—7 мільёнаў, — гаворыць старшыня.

І пачынае расказваць свае задумы: аб будаўніцтве комплексу — механізаваных фермаў па аджорму жывёлы, кансервавага камбіната, аб меліярацый зямель, больш інтэнсіўным выкарыстанні сельскай авіяцыі.

...Калгасны малочнатаварны гарадок на ўскраіну вёскі. Тут працуе адна з лепшых даярак дэпутат Мінскага абласнога Савета Галіна Войцік.

Мы зайшлі на ферму перад вячэрняй дойкай. У чырвоным кутку сядзела некалькі жанчын, слухалі магнітафонны запіс з песнямі. Галіна пачала расказваць пра справы, пра людзей, пра свой заработак. Яна разам з мужам — ён працуе на ферме даглядчыкам — атрымалі ў мінулым годзе разам з дадатковай аплатай 6 тысяч рублёў.

— І цыгейкавую футру, — усміхнулася сяброўка.

— Футра гэта — падарунак, — крыху сумешыся, сказала Галіна. — Быў справаздачны сход. Старшыня рабіў даклад. Людзі выступалі ў спрэчках, а потым сталі ўручаць падарункі. Называюць маё прозвішча... «Прэміруецца цыгейкавай футрай». Старшыня сам накінуў яе мне на плечы, павіншаваў. Пэўна ж, я і сама здолела б купіць такую абноўку. Але тут пашана важная.

Галіна папраўляе хустку, глядзіць на гадзіннік і працягвае:

— Справа не толькі ў прэміях. Уся сістэма аплаты працы ў калгасе пабудавана так, што чалавек імкнецца зрабіць як мага больш і лепш. Асабліва задаволены нашы жанчыны. Дзяцей калгас утрымлівае ў садах і яслях бясплатна. Бясплатна многія калгаснікі атрымліваюць і абеды ў час уборачных і пасяўных работ. Калі трэба будавацца, калгас безваротна адпускае пэўную суму грошай. Не прыходзіцца плаціць за пуцёўкі ў санаторыі, дамы адпачынку.

Зараз усе галіны калгаснай вытворчасці высокатаварныя і рэнтабельныя. Прадукцыйнасць палёў узрасла ў тры з паловай разы. Вялікі

зрух і ў грамадскай жывёлагадоўлі.

Г. УЛАДЗІМІРАЎ.

Капыльскі раён.

ЛЯ СІНЯГА МОРА

На аксамітных паплавах стракатамі агеньчыкамі ўспыхнулі адуванчыкі. Белай квеценню пакрылася чароха. Да затокаў і тоняў Мінскага мора пайшлі і паехалі аматары рыбалкі. І як ні захоплены яны сваім любімым заняткам — пільна сочаць за кожным рухам чуйнага паплаўка — раз-пораз кідаюць дапытлівы позірк на высотны корпус, што, нібы ветразь, узняўся над блакітнай роўнядзю. Гэта будучая гасцініца «Юнацтва».

Разам з Львом Паскробкам, дырэктарам комплексу базы-гасцініцы, якая будзеца, мы падымаемся на саракаметровую аграмадзіну, на самы апошні — чатырнаццаты паверх. Унізе б'ецца ў берагі вада.

— Наша гасцініца «Юнацтва», — расказвае Леў Паскробка, — разлічана на 500 месц. Будзеца глядзельная зала на 800 месц. У любы час яе можна прыстасаваць і для нарады, і для канцэрта, і, канешне, для танцаў. Адкрываецца таксама рэстаран на 600 месц. Чаму да слова комплекс дадаецца слова база? Таму, што тут будзе сапраўдная база адпачынку моладзі.

Агульная сума капіталаўкладанняў на ўзвядзенне комплексу складае 4 мільёны 740 тысяч рублёў. Будаўнічымантажныя работы каштуюць

прыкладна 3,2 мільёна.

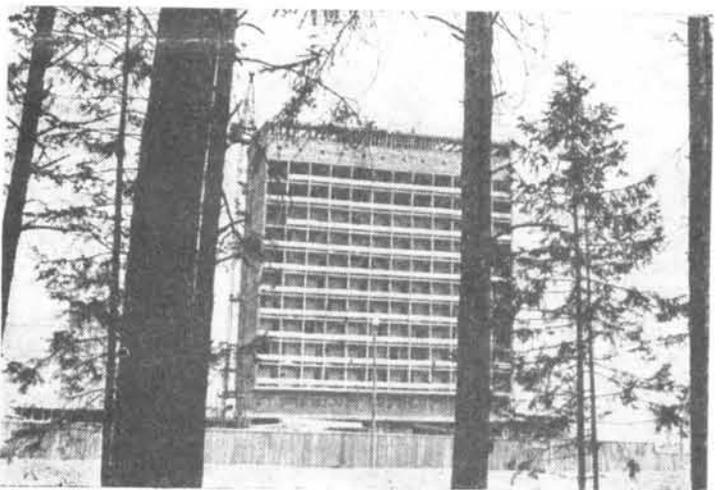
Моладзі рэспублікі вельмі падабаецца тут адпачываць. Яўген Круцінкоў — загадчык пансіяната, што з лістапада 1968 года ўжо дзейнічае ў гэтых маляўнічых мясцінах, гаворыць:

— Наш пансіянат разлічаны на 200 месц. І зімой, і асабліва ўлетку проста няма адбою ад жадаючых пабыць тут. За паўтара года ў нас

адпачыла каля дваццаці пяці тысяч чалавек. У асноўным гэта моладзь. Яна вельмі любіць свой край, прыроду, актыўны адпачынак.

З ранку да позняга вечара на ўзбярэжжы Мінскага мора гудуць магутныя МАЗы, на хмызняці ластупаюць бульдозеры. Хутка людзі прыедуць першыя адпачываючыя.

В. ЛУКША.

Растуць паверхі гасцініцы «Юнацтва». Уверсе — яе будаўнікі Аляксандр ЧАРКАС, Люцыян МАКАСЬ і Ганна ФРАЛОВА.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

юцца. У каўбасным цэху, напрыклад, будзе ўстаноўлена дзесці паточна-механізаваных ліній, у мяса-тлушчавым і каўбасным — устаноўкі для кандыцыявання і тэрмарэгуляцыі паветра. Кіраванне вытворчасцю аблегчаць селектарная сувязь і тэлебачанне. Наогул, абнаўленне праводзіцца ва ўсіх цэхах і на участках.

Гэтыя мерапрыемствы самі па сабе мяняюць умовы працы і павышаюць яе прадукцыйнасць. Аднак у плане ёсць яшчэ шэраг іншых, якія непасрэдна датычаць кожнага рабочага і аб'ядноўваюцца агульным паняццем сацыяльных. Да такіх адносяцца культурна-бытавыя, адукацыйныя, спартыўныя, санітарныя, а таксама ідэйна-палітычныя мерапрыемствы.

Выконваючы дзяржаўны план (а ён амаль кожны месяц перавыконваецца) камбінат атрымлівае прыбытак. Акрэсленая частка яго ідзе ў фонд прадпрыемства. Ёю распараджаецца дырэкцыя, дзелячы сродкі, што ідуць на прэміяванне работнікаў і на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы. Акрамя таго, камбінат выпус-

кае незапланаваную прадукцыю і прыбытак ад яе поўнасцю выдаткоўвае на свае патрэбы. Такім чынам прадпрыемства атрымлівае значныя сумы грошай, якія дазваляюць паспяхова ажыццяўляць план сацыяльнага развіцця.

Недалёка ад вытворчых цэхаў пабудаваны бытавы корпус, на пяці паверхах якога сёлета размесцяцца заводакіраўніцтва, канструктарскае бюро, клуб на 500 месц. Згодна з планам усе работнікі ва ўзросце да 30 год павінны атрымаць сярэдняю агульную або спецыяльную адукацыю. Для іх патрэб тут будзе бібліятэка з чытальнай залай, пакой для студэнтаў-завочнікаў і навучэнцаў вячэрніх школ. Тут размесцяцца таксама школа па вывучэнню тэхналагічных працэсаў і адукацыю новых рабочых, мужыцкая і жаночая цырульні, кравецкая і шавейная майстэрні, хімічэска адзення, гардэробы, душавыя і г. д. Побач з гэтым корпусам — сталовая на 300 месц, пра якую трэба сказаць больш падрабязна.

У сталовай, што існуе цяпер, усе работнікі атрымліваюць

абеды па зніжанай цане. Калі, напрыклад, поўны абед з трох страў каштуе 45—50 капеек, то рабочы плаціць за яго толькі 20 капеек, а астатнюю суму даплачвае камбінат. Як гэта робіцца? Атрымліваючы ў канцы месяца зарплату, рабочы ўносіць у касу 4 рублі 40 капеек, і яму выдаюць абедзенныя талоны на ўвесь месяц. У новай сталовай ён будзе пакідаць гэты талон на сваім стале, а прыйшоўшы назаўтра, адразу сядзе абедцаць. Дзякуючы гэтаму, на прыём стравы ён патраціць мінут дваццаць, а за астатні сорок мінут абедзеннага перапынку здолее адпачыць. Акрамя таго, у бытавым корпусе будзе асобныя пакой, дзе кожнаму пададуць бясплатнае снеданне. Каб не вяртацца больш да пытанняў харчавання, варта дадаць, што рабочым некаторых цэхаў праз кожныя дзве гадзіны выдаюцца шклянкі гарачага чаю або кавы і піражок.

Бытавы корпус, спартыўны, які намечана пабудавать, сталовая і асноўныя цэхі будучы злучаны закрытымі пераходамі, каб зімой рабочыя маглі

хадзіць з памяшкання ў памяшканне распранутымі.

Гэта — на камбінаце. За яго межамі план сацыяльнага развіцця прадугледжвае таксама клопаты аб рабочых.

Усе яны павінны быць забяспечаны добрымі кватэрамі. Для гэтага камбінат за свой кошт кожны год будзе не менш трохсот квадратных метраў жылля.

Дзеці ўсіх работнікаў, ва ўсякім выпадку тых, хто гэтага жадае, павінны мець месцы ў дзіцячых яслях і садах, а школьнікі летам — у піянерскіх лагерах. Піянерскі лагер пабудаваны, а будаўніцтва садоў і ясляў для ўсіх дзяцей дашкольнага ўзросту закончыцца сёлета.

У 1971 годзе будзе пабудаваны прафілакторый на 200 месц. З 1 200 работнікаў камбіната да 250 штогод атрымліваюць пуцёўкі ў санаторыі і дамы адпачынку, турысцкія пуцёўкі, 70 працэнтаў кошту якіх аплачвае прафсаюз. Сёлета, напрыклад, толькі ў Бярэзінскім санаторыі на Азоўскім моры адпачнуць 60 чалавек.

Так ажыццяўляецца план навукова-тэхнічнага і сацыяльнага развіцця.

Чытач можа спытаць: усё гэта добра, але як адбіваецца план на росце прадукцыйнасці працы і зароботнай платы? Трэба сказаць, што станоўча. Сёлета прадукцыйнасць працы павысілася ў параўнанні з 1965 годам на 17,6 працэнта, а сярэднемесячная зароботная плата за апошнія два гады ўзрасла на 21,4 працэнта.

І яшчэ прадбачу адно пытанне нашага замежнага чытача: няўжо ўсё і робіцца так роўна і гладка, як напісаў аўтар, няўжо няма памылак і няўдач? У асноўным усё так і атрымліваецца. А памылкі і няўдачы ёсць. Таму што ёсць людзі больш і менш працавітыя, больш і менш добрасумленныя, а заўтра не заўсёды ўдаецца зрабіць так, як задумана сёння. Аднак план, які прадугледжвае прагрэс вытворчасці і ўсяго жыцця калектыву, ажыццяўляецца цвёрда і настойліва, таму што ён задуманы на карысць людзей. Так, як і ўсе нашы планы.

В. ВЫСОЦКІ.

РУССКИЕ ГАРИБАЛЬДИЙЦЫ

В годы второй мировой войны в европейских странах, оккупированных немцами и итальянскими фашистами, а также в самих государствах фашистского блока как стихийно, так и организовано возникло и приняло широчайший размах революционно-демократическое антифашистское движение, получившее название движения Сопротивления.

Оно проявлялось в массовом саботаже и забастовках населения, в действиях антифашистов-подпольщиков, в партизанском движении, диверсиях и политической борьбе.

Особой формой движения была антифашистская борьба в лагерях военнопленных и концлагерях.

Движение Сопротивления носило интернациональный характер. Вклад его участников в общее дело разгрома фашизма трудно переоценить.

Немало славных страниц в его историю вписали тысячи советских граждан, бежавших из концентрационных и так называемых трудовых лагерей в различных странах Европы. С оружием в руках они сражались с врагом вместе с итальянскими, французскими, польскими, чешскими и другими патриотами.

О силе их духа и преданности советской Родине свидетельствуют слова мниского подпольщика Ивана Козлова, сказанные им перед казнью: «...Мстить этим варварам — вот что нужно делать... Да не прятаться за спину товарищей, а с оружием в руках в ежедневной борьбе с ненавистными шакалами — в этом вся прелесть и вся цель жизни...»

Героями Сопротивления в фашистской неволе были генерал Дмитрий Карбышев, летчик Михаил Девятаев и сотни других.

Не менее славными являются имена русских франтиреров и гарибальдийцев — так называли участников движения Сопротивления во Франции и Италии. О них пойдет речь ниже.

Василий Порик — герой Франции, погибший в Аррасе; Константин Хазанович — командир интернациональной группы партизан, после войны — преподаватель Ленинградского горного института; Михаил Новиков — партизанский пулеметчик, возглавляющий в настоящее время бригаду монтажников вагоноремонтного завода в Рославле.

Федор Поэтан — единственный из иностранцев, награжденный высшей национальной наградой Италии золотой медалью «За военную доблесть», погибший в Генуе; Алексей Кубышкин, имя которого высечено на мавзолее под Римом, ныне работающий бурильщиком в Березовском (на Урале); Анатолий Тарасов — комиссар Русского партизанского отряда, житель Ленинграда, ставший после войны писателем, и многие другие.

Интересно сложились их судьбы.

Василий Порик, украинец, 1920 года рождения, родился в Винницкой области. После окончания сельскохозяйственного техникума поступил в военное училище. К началу войны стал офицером.

Вместе со своей частью молодой лейтенант отступал под натиском фашистских орд на восток, попал в окружение, а когда стало ясно, что пробиться к своим не удастся, пытался скрыться в одном селе.

Отсюда с группой молодых парней он был принудительно вывезен на север Франции, на работу в шахтах.

В пути с еще несколькими товарищами пытался бежать через пролом в полу вагона, но неудачно.

Попав в трудовой лагерь в департаменте Па-де-Кале, прислушивался к разговорам, знакомился с людьми. От лица шахтеров выступил с требованиями к администрации об улучшении питания, а затем согласился стать старшиной лагеря, что очень дорого обошлось фашистам.

Под его руководством патриоты ломали оборудование и инструменты, тормозили вывоз угля, распространяли листовки, а затем перенесли свои действия за пределы лагеря. Они совершали ночные вылазки, диверсии. Под откос летели эшелоны с боеприпасами, углем, оборудованием и боевой техникой, на посты гитлеровцев совершались нападения.

Василий был военным руководителем организации и особо ответственные задачи выполнял всегда сам. Он связался с французскими партизанами, переправлял к ним узников лагеря. Выбрав подходящий момент, Порик также перешел к партизанам.

Вскоре после побега у Василия зародился план нападения на лагерь, чтобы раздобыть оружие, одежду, продовольствие, лопаты и инструмент, необходимые для создания партизанской базы. Вместе с тем нападение должно было показать фашистам силу партизан, веколхнуть массу узников.

Согласованная с французскими товарищами операция была проведена ночью в течение всего одного часа и прошла без потерь. Разоружение караула осуществил с четырьмя партизанами Василий, переодевшийся в форму немецкого фельдфебеля.

Встревоженные и обозленные дерзким нападением, немцы предприняли широкую карательную операцию. Целью шли они по улицам ближайшего поселка, обыскивая каждый дом, обшаривая каждый сарай и куст.

Находившийся на его окраине с двумя партизанами Порик, чтобы дать возможность французским товарищам укрыть русских беглецов в соседнем поселке, решил дать бой гестаповцам. И трое смельчаков, вооруженные лишь одним автоматом и одним пистолетом, задержали целый батальон.

Базиль, как его называли французы, был трижды ранен в этом бою и в бессознательном состоянии доставлен в тюрьму. Оба его соратника погибли. Но и из тюрьмы ему удалось бежать, хотя он и был закован в кандалы.

После дерзкого нападения на лагерь голова Базиль была оценена гитлеровцами в 25 тысяч франков, а когда он бежал, эта сумма возросла до миллиона. И все же им не удалось схватить отважного русского партизана.

В годовщину взятия Бастии, одевшись в специально сшитую для него французскими партизанами советскую военную форму с лейтенантскими знаками различия, Порик выступил перед местным населением с приветствием от имени советских патриотов. Его появление вызвало бурю оваций.

Василий Порик трагически погиб за два месяца до разгрома гитлеровцев во Франции.

В память о герое Сопротивления на крепостной стене города Арраса установлена мемориальная доска. В Энен-Льетаре ему воздвигнут памятник.

В 1964 году Указом Верховного Совета СССР Васи-

лю Порик было посмертно присвоено звание Героя Советского Союза.

Алексей Кубышкин — русский, 1920 года рождения. Уроженец Орловщины. Перед самой войной окончил военно-морскую школу корабельных дизелистов, служил на Балтике. В боях при защите Ленинграда был контужен, затем снова воевал на Волховском направлении пулеметчиком в составе морской бригады.

В ноябре 1941 года был вновь контужен и попал в плен.

Бежал из плена под Псковом, но был схвачен.

Осенью 1942 года Кубышкина вывезли в Италию для работы на заводе в окрестностях Рима. Здесь он установил связь с Комитетом национального освобождения и вскоре был с помощью итальянских товарищей переправлен к партизанам.

Первой операцией, в которой принял участие Алексей Кубышкин, был захват продовольственного склада гитлеровцев. Алексей обезоружил часового и вместе со своими товарищами забросал дом охраны гранатами.

В ноябре 1943 года Кубышкину была вручена карточка члена Коммунистической партии Италии.

В дальнейшем Алексей принимал участие в уличных боях с фашистами в Риме, печатал на ротаторе листовки и распространял их, писал на стенах антифашистские лозунги по-русски и по-итальянски, выполнял другие поручения.

В марте 1944 года на отряд эсэсовцев, проходивших по улицам города, было совершено нападение. Гитлеровцы организовали облаву на местных жителей, во время которой Кубышкин был арестован.

Через неделю 335 заложников, среди которых находился и он, были вывезены к Адриатическим пещерам близ Рима и расстреляны, а катакомбы подорваны.

После освобождения Рима трупы погибших патриотов были похоронены в мавзолее, их имена выбиты на саркофагах. Алессандро Кулишкин, как звали Алексея итальянские товарищи, значится под № 329.

Однако Алексей Кубышкин остался жив. В самый последний момент, когда узников вели на расстрел, патриотам, работавшим в этой тюрьме, удалось устроить ему и еще одному русскому товарищу побег.

По окончании войны Кубышкин возвратился на Родину.

Анатолий Тарасов, Русский, ленинградец. Первый день войны он встретил в Белоруссии. Когда полк, в котором он воевал, попал в окружение, часть бойцов ста-

ли организовывать партизанские отряды, другие решили пробиться к своим. С ними пошел и Тарасов.

В районе г. Луги, после почти тысячекилометровой перехода, уже в прифронтовой полосе, Анатолий наткнулся на немецкий патруль.

В лагере военнопленных ему пришлось выполнять самую разнообразную работу, в том числе разминирование дорог, рытье могил и т. п.

Летом 1943 года Тарасов оказался в Италии на строительстве телефонных линий в горах. Осенью он бежал из плена к партизанам.

Вскоре Тарасов сражается в составе партизанского отряда, созданного национальными героями Италии братьями Черви. Партизаны разоружали карабинеров, гражданских патрулей, итальянских солдат. Нанесли на коммуникации и гарнизоны гитлеровцев, вели против них боевые действия. Во время одной из операций Анатолия схватили, бросили в тюрьму, но он вновь бежал и продолжал борьбу с врагом.

Когда в ходе боев за селение Монте-Фьоричо, будущую партизанскую столицу Северной Италии, был создан Русский партизанский отряд, Анатолий стал командиром отделения, а затем — комиссаром отряда.

На счету отряда много боевых дел, в том числе и знаменитый бой на Тосканском перевале, когда отряд в ноябре 1944 года прорывался на соединение с союзниками.

В то время, когда его товарищи ждали в Салерно отправки на Родину через Средиземное море, Тарасов, зная язык и обстановку, вновь пробирался в еще оккупированную гитлеровцами часть Северной Италии, чтобы помочь советским гражданам вырваться из плена.

После капитуляции гитлеровцев в Италии, подписанной ими в Генуе, Анатолий совершает поездку по городам страны с целью оповещения советских людей обо всем, касающемся их возвращения домой.

Повсеместно он организовывал расклейку плакатов, помещал заметки, статьи и воззвания в газетах, выступал с обращениями по радио.

Сам Тарасов возвратился в Ленинград уже после войны, проделав большую работу по оказанию помощи тысячам советских граждан вернуться на Родину.

В разных странах и разных условиях вели борьбу с фашизмом советские люди, но всюду они оставались бесстрашными бойцами, истинными патриотами своей социалистической Родины. Их имена навсегда сохранятся в благодарной памяти человечества.

Юрий ЧУПРОВ.
(АПН).

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Уладзімір КЛІШЭВІЧ

Вольны свет няволі

Вычуў аж да болю
Я сваім гарбом
Вольны свет няволі —
Пана над рабом,
Зрада кінуць хоча
На Радзіму цень.
Не абеліш ночы,
Не ачэрніш дзень.

Возера

Стаіць, як вока,
возера вады,
А лес кругом выцягваецца
ў неба.
Распісана у розныя сляды
На мокрым беразе жывёлай
глеба.
Уважліва у возера зірні!
Бязмежная адлегласць прад
табою:
Як зорнай ноччу свецяцца
агні,
Тады душа прыходзіць
да спакою.
Прышоў і я да возера
быцця,
Каб паглядзець у глыбіню,
напіцца.
Тут зоры дзіўным светам
зіхацца.
У люстра возера сцякае
таямніца.
Пазнанне ў глыбіні
магчыма,
Тады далёкае бліжэй
перад вачыма.

На акіяне

Думкі, куды леціць?
Цела, пад сонцам спачынь!
Неба з вадою зліціць
Сячэ вастрыней далячынь.
Хваля за хваляю б'юць
Бераг пясчаны зямлі,
Коса ў салёную муць
Пікі праменняў ляглі.
Ломіцца хваля ад хваль,
Пенай на бераг паўзе.
Светлая сіня даль
Трымціць у салёнай вадзе.

Як гублялася ў цемры
дарога!
Завірухай яе занясло.
Не хапала і сіл у жывога
Выліць душу у горычы
слоў.
Хай начэй не было маім
марам,
Як сапраўднасць я мары
спаткаў.
Годзе болей засмучаным
тварам
Слёзы ціха цадзіць у рукаў.
Цяжкі лёд пад далонямі
хруснуў,
Хмары зніклі ў паветры,
як дым.
Засвяцілася радасць
на вуснах —
Гэта мёртвы падняўся
жывым.
ЗША.

Курган славы пад Мінскам. Фрагмент.

Фота В. ДУБІНКІ.

«ПЕРШЫЯ КРОКІ»

Пад такім загалоўкам выйшла ў бібліятэцы газеты «Голас Радзімы» чарговая брашура на рускай і англійскай мовах. Яе аўтар Уладзімір Казушчык нарадзіўся і правёў дзяцінства ў Злучаных Штатах Амерыкі, а потым разам з бацькамі — актывістамі прагрэсіўнага эмігранцкага руху — пераехаў у Беларусь. Свае першыя крокі па савецкай зямлі і апісвае ён у брашуры.

Сям'я Казушчыкаў прыехала ў Савецкі Саюз у 1955 годзе, калі з часу разбуральнай вайны прайшло ўсяго 10 год. Дванаццацігадовага Валодзію вельмі ўразліва расказы людзей аб вайне, яе сляды ў гарадах і вёс-

ках. І ён тады ўжо зразумеў, што нельга проста параўноўваць ступень камфорту, прыгажосць адзення людзей у СССР і ЗША, а трэба аддаць даніну самай глыбокай павагі народу, які змог выстаяць і перамагчы і за дзесяць год дабіцца такіх каласальных поспехаў у аднаўленні сваёй краіны.

Ішоў час, паляпшалася жыццё, з кожным годам узнікаўся жыццёвы ўзровень насельніцтва. Ул. Казушчык з цеплынёй і ўдзячнасцю расказвае, як сардэчна аднесліся савецкія людзі да яго сям'і, як цікава праходзілі яго школьныя і студэнцкія гады.

Прапануем увазе чытачоў урывак з новай брашуры.

...У тую раніцу ўпрыгожаная свежымі кветкамі школа сустрапа нас нейкай асаблівай цішынёй. Здавалася, нават класікі рускай і беларускай літаратуры глядзяць на нас з партрэтаў уважліва і патрабавальна. Калі ўсе селі на свае месцы, наш дырэктар у прысутнасці камісіі ўскрыў толькі што дастаўлены з Міністэрства асветы БССР канверт. У ім былі тэмы сачыненняў. Кожны з вучняў выбраў тую, якая яму падабалася больш за іншыя...

Пасля месяца напружанай працы, прыгод і хваляванняў усё засталася ззаду. У апошні раз мы сабраліся ў сваёй школе на выпускны вечар. Немагчыма забыць тую ўрачыстую і разам з тым бесклапотную атмасферу, якая панавала ў гэты вечар у нашай школе. Надоўга засталася ў памяці шчырыя словы настаўнікаў, што ішлі ад самага сэрца. Было радасна, што ты закончыў школу, і разам з тым было сумна развітвацца з гэтымі знаёмымі сценамі, а гадоўнае — з настаўнікамі, якія сталі такімі роднымі.

Позна ноччу (а тады 11.30 вечара для нас было вельмі познім часам) пасля ўрачыстых прамоў, банкета, песень і танцаў мы пайшлі сустракаць свой першы «дарослы» святанак. Тут такая традыцыя — кожны год выпускнікі пасля апошняга балю ідуць сустракаць узыход сонца.

У тую ноч горад і яго вуліцы былі аддадзены нам і нашым равеснікам. Мы ішлі па сярэдзіне цэнтральных вуліц з песнямі і жартамі, мінаючы групы такіх жа вясельных выпускнікоў, насустрач свайму новаму дню, які абавязкова павінен быць шчаслівым. Стаяла ціхая і цёплая зорная чэрвеньская ноч. Рэдкія сустрэчныя машыны ўступалі нам дарогу. Паставія міліцыянеры з усмешкай праводзілі нас позіркам.

Дадому мы вярталіся, калі першыя праменні новага дня асвятлілі неба. Ніхто, аднак, не дакараў нас за гэта, бо такі дзень бывае толькі раз у жыцці.

Для кожнага з нас прыйшоў час выбіраць сваю далейшую дарогу. Многа было роздзума. Вакол столькі магчымасцей, адна лепш за другую, паспрабуй адразу зрабіць выбар!

Як і многія мае аднакласнікі, я вырашыў паступаць у інстытут. Лягчэй за ўсё, зразумела, падаць заяву. Але гэтага мала. На шляху ў інстытут — прыёмныя экзамены. І зноў месяц напружанай работы над падручнікамі.

У сярэдзіне жніўня, нарэшце, апошні экзамен быў здадзены. Я стаў студэнтам Мінскага радыётэхнічнага інстытута.

Студэнт у Савецкім Саюзе на працягу чатырох-пяцігадовага навучання ў інстытуце ці ўніверсітэце не плоціць ні капейкі. Наадварот, пры паспяховай вучобе ён атрымлівае стypендыю ад 30 да 45 рублёў у месяц. Ад таго, хто паступае ў вышэйшую навучальную ўстанову, патрабуецца толькі адпаведны ўзровень падрыхтаванасці, які ён павінен прадэманстраваць на ўступных экзаменах.

Усіх нас, прынятых на першы курс інстытута, сабралі ў верасня ў канферэнц-зал. Нам расказалі, чым і як мы будзем займацца, з чаго пачынаць і г. д.

Спачатку ўсё ў інстытуце здавалася нам нязвыклым. Але пасля першай зімовай экзаменацыйнай сесіі мы пачалі лічыць сябе сапраўднымі студэнтамі і адчувалі сябе ў сценах інстытута як дома. Многа часу, натуральна, ішло на вучобу. Акрамя гэтага, кожны, хто жадаў, знаходзіў час для заняткаў у спартыўных секцыях ці ў студэнцкіх навуковых гуртках. У час летніх канікул мы звычайна выязджалі на месяц у розныя гарады рэспублікі, дзе дапамагалі будаваць лініі электраперадач, тэлефонных станцый і г. д. Восенню мы часта адпраўляліся на месяц у калгас і дапамагалі калгаснікам збіраць ураджай. Гэтыя паездкі заўсёды былі вясёлымі, прыемнымі.

Магчыма цікавым будзе і такі факт, што сярод студэнтаў прыкладна 40 працэнтаў складаюць тыя, хто закончыў вясковую школу. Да таго ж у ліку

спецыялістаў, што маюць вышэйшую адукацыю, прыкладна палова жанчын. Іншагароднія студэнты жывуць у інтэрнатах і плацяць за гэта два-два з паловай рублі ў месяц. Усе кнігі, якімі карыстаецца студэнт, ён можа атрымаць бясплатна ў інстытуцкай бібліятэцы.

Калі ў чалавека многа заняткаў, час праходзіць непрыкметна. Вось ужо і прыйшла пара пісаць дыпломную работу. Гэта было ў 1966 годзе. Мяне не хвалявала пытанне аб пошуках працы пасля заканчэння інстытута. Такіх праблем у Савецкім Саюзе наогул не існуе. Незадоўга перад заканчэннем вучобы рэктарат вывешвае аб'яву аб тым, дзе патрабуюцца на работу спецыялісты данага профілю (Міністэрства вышэйшай адукацыі загадзя сабрала звесткі аб гэтым на прадпрыемствах, зацікаўленых у палпаўненні кадраў маладымі спецыялістамі). Пры гэтым перавага ў выбары месца аддаецца студэнтам, якія найбольш паспяхова закончылі інстытут.

Я вырашыў працаваць на Мінскім заводзе вылічальных машын і заняўся сваім дыпломным праектам. З раніцы да позняй ночы сядзеў над кнігамі і чарчэжнай дошкай. У гэты час сур'езна захварэў мой бацька. Нам часта даводзілася выклікаць урачоў. Праз два дні пасля майго заканчэння інстытута (мара бацькі ўбачыць мяне дыпламаваным інжынерам збылася) ён памёр...

Я не ведаю, што сталася б з маёй маці і мною, калі б не нашы сябры. Да нас прыходзілі нашы з мамай знаёмыя, усе тыя, хто ведаў бацьку. Яны не далі нам пасці духам, акружылі нас клопатамі і ўзагай. Мы заўсёды будзем удзячны гэтым людзям.

Урад Беларусі назначыў маёй маці пенсію і зрабіў усё магчымае, каб дапамагчы нам у гэтыя цяжкія для нас дні.

Зараз я працую на заводзе вылічальных машын. І калі каму-небудзь з чытачоў даведзецца быць у Мінску, я з задавальненнем пакажу яму гэты горад.

Мінск. Плошча Леніна.

Фота З. ПАЗНЯКА.

НА ТУРЫСЦКІХ МАРШРУТАХ

Набліжаецца час летніх водпускаў. Што чакае тых, хто жадае праводзіць свой адпачынак у падарожжах? Да паслуг турыстаў каля 500 турысцкіх баз, гасцініц, кемпінгаў і памяшканняў больш чым на сто тысяч месц, 98 марскіх і рачных суднаў. Па 1010 спецыяльных мнагадзённых маршрутах пойдучь турысцкія паязды, будзе зроблена 8700 авіяцыйных і 70 тысяч аўто-

бусных рэйсаў з турыстамі, для выхадных дзён распрацавана 80 тысяч разнастайных маршрутаў — у два разы больш, чым у мінулым годзе.

Гэтыя лічбы былі названы на прэс-канферэнцыі, арганізаванай Цэнтральным саветам па турызму і экскурсіях ВЦСПС, якая адбылася нядаўна ў новай турысцкай гасцініцы «Дружба» ў Маскве.

Disability Pensions for Miners

THE pensions and all other grants and payments to factory and office workers and to collective farmers are effected wholly at the expense of the state or the collective farm, without any deductions whatsoever from the earnings of working people.

The law establishes two categories of pensions for invalids: one as a result of injury sustained at work or of an occupational disease and the other as a result of general disability. For the latter, the right to a pension and its size depends on length of service. Invalids incapacitated at the place of work or because of occupational disease are paid pensions irrespective of length of service and, as all invalids, irrespective of when they were disabled—during employment or after retiring or taking on an easier job.

Miners, employed underground, just as factory and office workers occupied on jobs with harmful conditions of labour or in hot shops, are granted higher disability pensions as a result of injury or occupational disease than are factory and office workers in other branches of production. All invalids are divided into three groups, according to the gravity of the injury or occupational malady.

Invalids with limited occupational ability have to be provided work they can cope with by the enterprise concerned.

Working invalids in groups 1 and 2 are paid pensions in full, irrespective of their earnings. Those in group 3 are paid pen-

sions to the extent that their pensions plus their earnings do not exceed their wage before retirement.

Pensions in the USSR are tax free and exempt from deductions for social maintenance.

The state is taking effective measures to combat occupational ailments, particularly silicosis which is common among miners. The trade unions exercise control over labour safety measures in the mines. Strict control is maintained underground over ventilation, the presence of gas, and of coal and rock dust in the air. Where mechanical means are applied to mine coal, watering installations are used. The miners are subjected to systematic medical checkups and sent to prophylactic clinics. The mines have their own disease prevention sanatoriums and dietetic canteens. Miners get vouchers to sanatoriums and rest-homes free or for only 30 per cent of the cost. All medical services and treatment are provided at state expense. Hence there is no need of additional grants for treatment of occupational disorders.

Our reader also wishes to know whether the invalid miners get coal free of charge. Such miners, residing in coal-mining areas, get coal at a discount—2-3 times cheaper.

All blocks of flats built in recent years in miners' settlements and cities are equipped with central heating. The miners pay for these services as all other residents.

A. FILIPPOV.

ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ

Дорогие друзья! Хочу рассказать вам, как мы, члены Ванкуверского отдела Федерации русских канадцев, отмечаем 100-летие со дня рождения великого вождя рабочего класса всего мира Владимира Ильича Ленина.

22 апреля в Русском народном доме состоялся торжественный вечер. Его открыл председатель отдела ФРК В. Рудкевич. Затем хор исполнил «Интернационал». Все присутствующие в зале, не сговариваясь, встали и, стоя, выслушали торжественный гимн. Революционные песни «По пыльной дороге» и «Варшавянка» произвели на публику огромное впечатление. Люди еще не забыли демонстраций 30-х годов, когда рабочие Америки выходили на улицы с требованием хлеба и работы. Тогда мы тоже пели революционные песни. После выступления хора слово предоставили секретарю Главного правления

ФРК Григорию Окулевичу. Он рассказал о человеке, который 100 лет назад родился на русской земле. Григорий Романович призвал всех людей доброй воли вести активную борьбу за мир во всем мире.

Нам в Ванкувере повезло: нашими гостями в тот вечер были советские моряки. Им очень понравились русские песни в исполнении хора отдела. Надо сказать, что русские песни нравятся не только выходцам из России. В нашем хоровом кружке участвуют один швейцарец, трое англичан и др.

Затем присутствующие осмотрели выставку книг В. И. Ленина, после чего председатель пригласил гостей на чай. Вечер был замечательный. На протяжении мая мы будем показывать кинокартины о Ленине.

В. ГАВРИЦКИЙ,
секретарь Ванкуверского
отдела ФРК.

Канада.

.
Многоуважаемые сотрудники газеты «Голас Радзімы»! Не знаю, как мне, малограмотному старику, благодарить вас за память обо мне, за газеты и книги, что приходят в мой адрес.

Очень понравилась книжка «Миллионер в кредит». Как жаль девушку Ирину, которая живет в Канаде и скучает по своей Родине, откуда ее увезли родители. Желаю ей скорейшего возвращения в Советский Союз. Здесь, в Канаде, ее ждет только тяжелая работа в прачечной и тоска по Родине. Я это знаю по себе. Уезжая из дома, думал года три поработать в Канаде и вернуться, но помешала первая мировая война. Вот и остался навсегда в чужой стороне.

Я. САВУЦ.

США.

«МІЖ ЧЫРВОНЫХ РАБІН»

Петрусь Броўка, народны паэт Беларусі, адзначаны Дзяржаўнай прэміяй БССР 1969 года за два паэтычныя зборнікі: «Заўсёды з Леніным» і «Між чырвоных рабін». Апошняя кніга, у якой сабраны некалькі дзесяткаў вершаў, вяртае асобнай гаворкі. «Між чырвоных рабін» — харошая паэтычная назва. Яна настройвае чытача на лірычны, задуманна-ўзнёслы лад. Чырвоныя рабіны мы бачым восенню, у пару збору ўраджаю. Стаяць яны каля дарог, у гаях, у прысадах, выстаўляюць напаміны людзям здабытак летняга красавання, пераліў сонечнага ззяння, якое яны пілі прагна і ахвотна ў ціхіх раніцы і зыротныя поўдні. Значыць, чырвоныя рабіны — гэта і паэтычны ўраджай. Так мы павінны разумець паэта.

Чытаючы кнігу, мы трапляем у свет харастава і радасці, добра і шчасця, у свет пошукаў і трывог. Паэт цалкам завалодвае душой, думкамі і вядзе, вядзе...

Броўкава паэзія — як чыстая лясная крыніца, з якой б'е свежасць, маладосць, звонкая чалавечая радасць. Ён авалодаў сакрэтам бачыць свет у найтанчэйшых праявах, зменах. Не глядзячы на тое, што ў зборніку змешчана некалькі дзесяткаў вершаў, вы ў ім не знайдзеце паўтараў, прыкрых збліжэнняў думак і сюжэтаў. Аб вельмі простых рэчах вядзе гутарку паэт. І гэтыя рэчы раптам бачацца не як па-свойму, паварочваюцца да чытача новымі, няведанымі адценнямі, уласцівасцямі.

І міжвольна ўзнікае ўдзячнасць паэту за яго непасрэднасць, прастату, мілагучнасць яго мяккага слова.

П. Броўка ўспрыняў вялікія традыцыі нашых нацыянальных геніяў — Я. Купалы і Я. Коласа, натхнёна следуе ім, творча іх асэнсаввае, удасканальвае. Пісаць проста і не збіцца на спрошчанасць, на рыторыку не кожнаму ўдаецца. Броўка дасягнуў жаданай перамогі, пранікнуў сваёй творчай думкай так глыбока ў жыццё, у яго паўсядзённую сутнасць, што да чаго ні дакраецца паэтва вострае пярэ, яно вырасае агонь паэзіі, выклікае эмацыянальную ўсхваляванасць.

Кніга адкрываецца вершам «А ты ідзі!», які з'яўляецца паэтычным крэда аўтара:

**Дарог у свеце вельмі многа,
А ты між іх сваю знайдзі.
Няхай нялёгка дарога,
А ты ідзі,
А ты ідзі!**

«Вось паэт ідзе па гораду рвалюцый («У Ленінградзе»), бачыць «слаўную «Аўрору», Ісакій з гордай галавой», вась ён на поўдні нашай Радзімы, у Ташкенце («Ташкент — ты ў сэрцы»), захапляецца мужнасцю братаў-узбекаў, іх выключнай працалюбівасцю, вась ён на сцэжках юнацтва, над роднаю Дзвіною («Размова з Дзвіною»). У вершах П. Броўкі мы бачым увесь савецкі народ — народ мудры, народ

мужны, з'яднаны ў адзіную сацыялістычную сямю.

Не багата ў арсенале П. Броўкі метафар, ён як бы знарок іх пазбягае. Верш яго празрысты і просты. Паслухайце, як лёгка і мякка кладуцца ягоныя радкі:

**Калі насцігне навальніца—
Не падай ніцам,
Не падай ніцам,
Не дай душы тваёй**

**Не дай скрышыць тузе-
маркоце,**

**Працуй у поце,
Працуй у поце,
Не заставайся ў адзіноце.**

Хочацца падкрэсліць, што ў кнізе няма ніводнага верша, які не абудзіў бы ў душы хвалявання, не лёг у кладку памяці. У ёй рассыпана многа цікавых назіранняў, набытых багатым жыццёвым вопытам, глыбокіх філасофскіх думак.

Тэма Радзімы, партыі, вобразу Леніна знайшлі ў новай кнізе П. Броўкі далейшую творчую і эстэтычную распрацоўку. Самыя пранікнёныя радкі, што прыйшлі з глыбіні сэрца, паэт прысвячае роднай Беларусі, яе гераічнаму народу. У вершы «Курганы славы» паэт патэтычна ўсклікае:

**Колькі выстаяла боем родная
дзяржава,
Бессмяротнымі пакрыта
курганамі славы.
Яны ўлісаны ў сэрцы, іх няма
на карце,
Ды куды ты ні паглянеш—
скрозь яны на варце.**

З твора, пранікнутага мужнай інтанацыяй, паўстае зямля герояў-змагароў, паўстае мінулае, якое не забываецца і ніколі не забудзецца, узнікае вобраз будучыні, да якой у шчасці і радасці ідзе беларускі народ са сваімі адзінакроўнымі братамі — рускімі, украінцамі, казахамі, літоўцамі і іншымі народамі.

Паэт, як і кожны савецкі чалавек, люта ненавідзіць агрэсараў, зачышчальнікаў новых войнаў. Амерыканскія вандалы прабраліся ў В'етнам, руйнуюць цудоўную краіну, імкнуцца заняволіць яе гераічны народ. І П. Броўка ўзнімае голас пратэсту. У вершы «У трубы трубіце» ён піша:

**Зноўку павеяла холадам,
сцюжай,
Грозна навісі крывава
хмары...
Людзі, не дайце вас пеклу
адужаць,
У трубы трубіце голасна,
дужа,
Спуску ні кроплі ніякім
пачварам,
Мір пад ударам, мір пад
ударам!..**

Паэзія Петруся Броўкі зразумела народу, любімая народам. Паэт сваю ліру, свой яркі самабытны талент аддае справе людскога вялікага шчасця. Ён — шчыры выразнік жаданняў і дум працоўнага чалавека, нашага сучасніка, які натхнёна будзе новае светлае жыццё.

РЭПЕРТУАР—СТАРАДАЎНЯЯ ПЕСНЯ

Песня ў Пярцах была пастаянным спадарожнікам сялянскай долі і нядолі. Спявалі на радзінах і вяселлях, песняй выказвалі свой сум, калі адпрацялі хлопцаў у рэкруты. А складалі гэтыя песні самі, самі прыводзілі для іх мелодыі. Так і гучалі яны на вёсках, перадаваліся з пакалення ў пакаленне. І натуральна, не ўсе дайшлі да нашых дзён.

Але не-не ды і зацягне сёння ў Пярцах які-небудзь сівабароды дзядуля: «А было ж калісьці, а было за панам...»

Асабліва калі 83-гадова Іосіф Зубрык возьме двухрадку.

Аднойчы пачула гэтыя песні загадчыца мясцовага клуба Ніна Арлова. Яна запрасіла старых спевакоў у клуб і, пагутарыўшы з імі, параіла стварыць хор старадаўняй беларускай песні. За часамі вечарамі ў клуб з таго часу калгасныя пенсіянеры Г. Маркевіч, В. Публіцэвіч, М. Дашкевіч і іншыя.

Канцэрты хору карыстаюцца поспехам у суседніх клубах і на раённай сцэне.

В. ІВАНОЎСКІ.
Шчучынскі раён.

Нядаўна рабочая саўдэса «Любаны» Вілейскага раёна справілі наваасле ў новым доме культуры. Да іх паслуг—гладзельная зала на 400 месцаў, бібліятэка, чытальня, пакой для заняткаў мастацкай самадзейнасці. Гэтыя юнакі і дзяўчаты — удзельнікі мастацкай самадзейнасці. Яны рыхтуюць новую праграму для святочных канцэртаў.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Уладзімір ФАМІН

ДАРОГІ

Прысвячаецца шафёру-выправавальніку Беларускага аўтамабільнага завода Сяргею ЛЮТАРЭВІЧУ.

**Дарогі, дарогі без краю
Уюцца віток за вітком.
Шафёрская доля такая —
Кабіна заўсёды твой дом.**

**Падушка твая — абаранак,
Прылёт на мінуту, і ў шлях.
Пад Оршаю стрэціў ты ранак,
А вечар — у Бранскіх лясах.**

**Размотан рулён аўтастрады,
Гудзе пад БелАЗам асфальт.
Спяшае вадзіцель дахаты,
Да жодзінскіх родных прысад.**

У ШКОЛЕ ГУЧАЦЬ СКРЫПКІ

...Чароўныя гукі скрыпак чутны ў майстэрні Баранскай школы. Не, гэта не рэпетыцыя ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Тут юныя ўмельцы правяраюць музычныя інструменты, зробленыя ўласнымі рукамі. Яны зрабілі іх пад кіраўніцтвам выкладчыка працы Аляксандра Лебедзя.

З дзяцінства Аляксандр Пятровіч захапляўся музыкай, але пры буржуазнай Польшчы ніяк не мог купіць хоць які-небудзь струнны інструмент. Аднойчы ён паспрабаваў сам змайстраваць «музыку». Спачатку зрабіў мандаліну, потым узяўся за скрыпкі, гітары, балалайкі. Яны вызначаліся прыгожым, меладычным гучаннем. Умельцу пачалі па-ступаць заказы з Вільнюса, Варшавы і іншых гарадоў...

І цяпер, нягледзячы на васьмы дзесятак, Аляксандр Пятровіч не расстаецца з любімым заняткам. Сваё майстэрства ён перадае маладым.

Е. МАКОЎСКІ.

Іўеўскі раён.

КОЛЕРАМАІ ВЯСЁЛКІ

Калі ўваходзіш у гэтую залу, здаецца, што трапляеш у казку. Чароўныя коні, закусцішы цуглі, імчацца проста на вас, некуды спынаюцца з закінутай за плечы торбай хітры Несцерка, вяртаецца з далёкіх паходаў казачны волат, а з кутка ўважліва сочаць пукатыя вочы чорта. І ўсё гэта на фоне вышытых вясёлкавымі колерамі дываноў, керамікі, чакані і іншых дзіўных рэчаў...

Гэты свет цудаў — у Палацы культуры Мінскага камвольнага камбіната. Тут нядаўна адкрылася рэспубліканская выстаўка народнай творчасці. 450 майстроў Беларусі прадставілі на ёй паўтары тысячы сваіх твораў: вырабы з керамікі і разбу па дрэву, ткацтва і вырабы са шкла, інкрустацыю і вязанне, вышыўку і чаканку — усе віды і жанры прыкладнага мастацтва.

Перад тым, як трапіць на рэспубліканскую, усе работы прайшлі строгі і патрабавальны адбор на раённых і абласных выстаўках народнай творчасці. І таму натуральна, што ў Мінску экспануюцца толькі самыя лепшыя.

Здаецца, што можна зрабіць са звычайнага кавалка дрэва? Аказваецца, вельмі многа. У гэтым пераконваешся, глядзячы на работу Д. Сталярова «Перад боем». Салдат, пільна ўглядаючыся наперад, трымае ў жмені самакрутку. Вось ён зробіць апошнюю зацяжку, выскачыць з акупа і рынецца на ворага. Таму такі суровы яго твар і такі гнеўны позірк з-пад нахмураных броваў.

Работы А. Пупко экспанаваліся на ўсіх рэспубліканскіх выстаўках і выклікалі нязменны поспех. І цяпер

Апалінарый Фларыянавіч застаецца верны сабе. Яго разныя фігуркі, і асабліва «Несцерка», падабаюцца ўсім.

Самабытнасць і індывідуальнасць характэрны таксама для многіх работ Б. Васількова, В. Алышэўскага, А. Міхеенкі.

Вялікае месца на выстаўцы займаюць ткацкія вырабы. Дываны, пакрывалы, ручнікі прыцягваюць да сябе ўвагу вялікай разнастайнасцю арнаменту, багаццем расфарбовак.

Вырабы, інкруставаныя саломкай, прадставілі на выстаўку народныя ўмельцы І. Кладкевіч, М. Шушкевіч, С. Шпакоўскі, Н. Серада. Вельмі цікавыя работы маладой майстрыхі К. Арцёменкі. Выразны і арыгінальны яе «Будзёнавец» і «Лявоніха на арбіце».

Калі глядзіш на экспанаты выстаўкі, яшчэ раз бачыш бязмежныя магчымасці беларускай народнай творчасці.

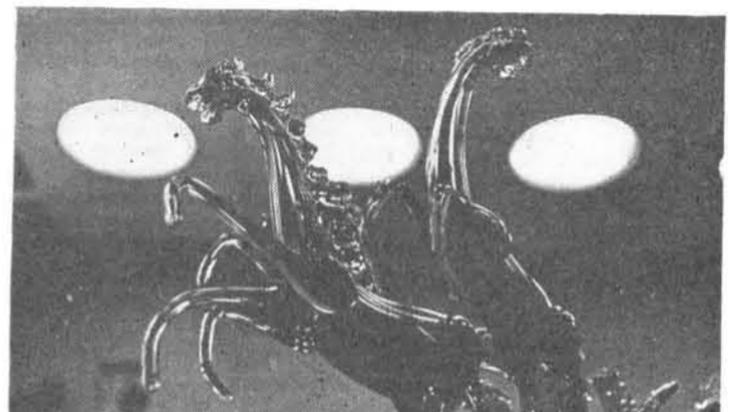
Д. КРЫМАЎ.

НА ЗДЫМКАХ:
Л. ОКУНЬ. Пляценне лапцей.

С. МАЛАТКОВА. «Уздоўж па Піцарскай».

Р. БАГІНСКІ. Тройка.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Но Кира понимала, что попала к врагам, что они несомненно следят за поведением и настроениями острабочих, и решила поэтому быть осторожной, не открывничать с малоизвестными людьми. «Что толку? А забьют на смерть».

Ей было мучительно стыдно принести фашистам пользу, пусть даже самую малую. Это чувство не давало покоя.

На заводе акционерного общества «Крегер», куда Кира попала сразу после сортировочного лагеря в Фюрстенвальде, ее, как не имеющую специальности, определили на кухню для острабочих. Кира мыла картофель, чистила котлы, выносила мусор. Было хотя очень слабое, но утешение — тяжелая и грязная работа делалась для своих, а не для немцев.

Старая повариха тщательно следила, чтобы кухонные рабочие ничего не ели сверх нормы, но Кире удавалось иногда не только поесть самой, но и украсть две-три картофелины или кусок хлеба для соседок по бараку. Делая доброе дело, приходилось хитрить, рассказывать, что картошку нашла, а хлеб не съела своей, так как болит живот, и другие небилыцы.

Этому научил горький опыт. Первый раз украденную картошку Кира отдала Татьяне Роговой, работавшей дома, в России, на мясокомбинате. Кира всегда с жалостью относилась к людям с физическими недостатками, ей казалось, что им всегда живется труднее, чем нормальным людям, — «они и так обижены».

Татьяна Рогова, рябая, низкорослая, с жидкими бесцветными волосами, с жилистыми руками, с плоской грудью, показалась ей совсем несчастной, особенно после того, как Кира увидела, с какой жадностью Рогова съедает порцию похлебки. «Голодает!» Кира отдала ей три большие картофелины.

Рогова хитро прищурила лишние ресницы глаза и язвительно спросила: «Где это ты, голубушка, разжилась? Словчила? А что, если я сейчас заявлю кому следует? Высплют тебе, красавица, ох как высплют!»

Кира сказала, что нашла картофелины в мусоре, даже перекрестилась для большей убедительности.

— Ну, если нашла, тогда возьми...

Рогова картошку сожрала быстро, а потом долго поучала Киру:

— Я краденого ни в жисть в рот не возьму. У меня ворованный кусок поперек горла станет...

Больше к Роговой Кира не подходила, а та при встречах все ехидничала:

— Чтой-то ты не угощаешь?

Недели через две Рогову назначили старостой в соседний барак. Она поселилась в закутке, отгороженном фанерной стенкой, поднималась раньше всех, позднее всех ложилась, ела в одиночестве. Ее не боялись, ее ненавидели за побор, за подслушивание, за то, что она пресмыкалась перед немцами. К ней накрепко прилипла кличка Ряб-ведь, сложенная из двух слов — рябая ведьма. Не прошло и месяца, как Рогова утонула в отхожем месте. Кто-то, видно, позаботился приготовить Роговой страшную, грязную смерть.

Кира проработала на кухне около полтора лет.

В барак за это время сменилось несколько старост, даже подлые, бесчестные люди

не все могли справиться с обязанностями, которые накладывала эта должность: доносить, подслушивать, бить, поднимать по утрам тяжелобольных и посылать их на работу.

Украинка Авдеевко, окрещенная за свою походку вперевалку и длинный толстый нос Утконосом, отказалась от должности через неделю, хотя знала, что ее отправят в карцер, избьют и пошлют на самые тяжелые работы. После вечерней поверки она

никому пробуждение не обещало никаких радостей, никто не произносил каких-либо разумных слов, только переругивались, некоторые цинично матерились.

Кира была рада, что ей приходилось уходить раньше других — в ее обязанности входило включать большую кипятильник. После ужина, когда в бараке происходили все самые важные разговоры, Кира мыла котлы, убирала кухню, поэтому о многих новостях она узнавала позже

подруг, никому не веря, всех подозревая в доносительстве, — она сойдет с ума, влезет в петлю, как это сделала Оля Соколова. Ей стало по-настоящему жаль Олю, и слезы полились еще сильнее: «Бедная, бедная девочка. Как же я с ней не поговорила, не подумала о ней...»

Она до утра думала о других девушках, живущих в бараке, и решила, что среди них много хороших, с ними можно подружиться, кому-то можно помочь. Сволочи, вроде

— Не буду, — тихо от-казалась Кира.

— Я те дам не буду! Жри! Морду искровлю...

Повариха сушила волосы полотенцем, поглядывая на Киру. Потом она крикнула, чтобы Кира ушла.

Подумав, что она легко от-делалась, Кира пошла в барак. К ней кинулись Галя с Ирой.

— Ну?

— Ничего. Только обла-ди.

В барак вошла Утроба, ско-мандовала:

— Встать! Построиться.

Женщины, не понимая, в чем дело, нехотя, переругиваясь, построились. Староста поставила Киру перед строем и произнесла «речь». Это для нее было мучительно тяжело, она даже вопотела от напряжения.

— Эта гадина — воровка! Она, сволочь, обманула фрау повариху, хорошую фрау, которая готовит нам вкусный обед. Она свинья и будет жрать, как свинья... — И су-нула Кире почерневшую, мягкую картофелину: — Жри!

Кира старалась не смотре-ть на Лиду Волкову, студентку из Минска, — она для нее ukrала картошку. Лида собиралась испечь ее в котельной, она несколько дней работала истопником. Кира боялась, что Лида не выдержит, не дай бог, сознается, и тогда станут мучить и ее.

Женщины смотрели на Ки-ру — одни с жалостью, другие с любопытством. И вдруг Кира поняла, что съест гни-лую картошку нетрудно, на-до лишь сделать небольшое усилие, откусывать куски побольше и думать о чем-ни-будь другом, хотя бы о том, сколько свечей в лампочке, висящей под самым потоло-ком, — двадцать пять или пятнадцать?

Она съела картошку, не за-метив ни противного вкуса, ни гнилостного запаха. Она хотела даже улыбнуться и насмешливо сказать Утробе «спасибо», «мерси» и еще что-нибудь, но одумалась: «Не надо, ни к чему. Кого я этим удивлю? Эту тупую ско-тину ничем не удивить».

И просто сказала:

— Все!

Утроба скомандовала: «Ра-зойдись!» Затем она подо-шла к Кире. Кира подумала: «Сейчас она меня ударит...» Но староста сказала неопре-деленно:

— Вот, видишь...

И ушла из барака. Кира легла на свое место, рядом с молчаливо плакавшей Ли-дой Волковой.

— Не надо, Лидочка!

Поздно ночью, когда все спали, к Кире подошла Га-ля.

— А ты молодец...

Утром Утроба привела Ки-ру в большой цех к высоко-му худому старому немцу. Он выдал Кире щетку, метал-лический совок и показал, где ей подметать и куда убирать стружку, а куда мусор. По-том он привел ее в мужскую уборную, показал швабру, тряпки. Пожилая немка све-ла в женскую уборную.

И Кира стала уборщицей. Эта работа была грязнее прежней, но менее тяжелой. На кухне приходилось часа-ми сидеть полусогнутой и чи-стить картофель. Очень на-доела постоянными окриками старшая повариха. А тут все время в движении, а если очень уставала, можно было и посидеть.

Новая работа имела еще одно немаловажное преимущ-ество — удавалось кое-что узнать о положении на фрон-тах. В курилке перед муж-ской уборной рабочие обме-нивались новостями: Кира услышала, как один из них, кивнув на нее, предупредил другого, чтобы тот не болтал лишнего, а тот ответил: «Она не понимает» и спросил по-немецки, знает ли русская немецкий язык. Кира в ответ покачала плечами и улыбу-лась.

(Продолжение следует).

опустилась перед строем на колени, заголосила:

— Простите меня, ради бога...

Когда старостой назначи-ли Раису Коноплеву — она до войны была билетершей в кинотеатре в Вязьме, — все удивились, очень уж она не подходила для этой роли: добрая, с кротким голосом, совсем незаметная. Но у нее все появилось быстро: злость, резкий, повелитель-ный голос, даже дралась она ловко, кулаки у нее оказа-лись железными. Царствова-ла она недолго — нашли ут-ром с пробитой головой. Нем-цы даже не расследовали, кто ухайдакал Коноплеву. — оче-видно, она их не особенно устраивала. К вечеру появи-лась переведенная из другого барака Елена Савкина, лет тридцати, с приятным, даже красивым лицом. Портит ее большой живот и странная манера ходить — она наклони-лась вперед всем корпусом, — казалось, вот-вот упадет.

Про нее тотчас же все узна-ли: до войны жила в Мин-ске, работала приемщицей белья в прачечной, в Герма-нии напрасилась сама. И еще узнали — Савкина питает сла-бость к женщинам, с ней в том бараке никто не хотел спать рядом.

Через неделю никто Савки-ну по фамилии не называл, хотя по положению ее пола-галось именовать «госпожа Савкина». Ее окрестили Ут-ройбой.

Не прошло и недели вла-дычества Утробы, как ночью из ее закутка донеслись кри-ки, брань. Все узнали голос Нины Пономаренко, моло-денькой учительницы из Го-меля.

Интеллигентная вежливая Нина яростно кричала:

— Паскуда! Крыса!

Выяснилось, что Утроба приказала Нине явиться к ней «поучить счету» и начала к ней приставать. На утрен-нюю поверку Утроба яви-лась разукрашенная царпи-нами, злая, бешеная.

А еще через неделю Ут-роба перестала посылать на ра-боту Надю Кропачеву, быв-шую продавщицу из псков-ского магазина «Детский мир». «Утробина мадам» ста-ла постоянной дежурной по бараку, ничего не делала, ва-лялась целыми днями на кой-ке в каморке своей покрови-тельницы; ее начали бояться больше, нежели старосты: Кропачева, понимая, что ее презирают и ненавидят, мсти-ла всем, чем могла, — Ут-роба выполняла все ее прика-зы.

По утрам в бараке было ужасно: скверно пахло, жен-щины кряхтели, чесались, зе-вали — всем хотелось спать,

всех, а о некоторых не узна-вала вовсе.

Как-то, спохватившись, что она несколько дней не видела тихую, симпатичную Олю Соколову, Кира справилась о ней у соседки по нарам и услышала спокойный ответ: — Хватилась! Она еще в прошлую среду удавилась...

Киру удивило это спокой-ствие соседки: «Как же так! Оли нет в живых, а мне ни-кто об этом не сказал».

Через час или два Кира поймала себя на том, что она сама быстро забыла о гибе-ли Оли — ее больше занима-ли совсем развалившиеся бо-тинки.

Один день выдался неве-роятно страшный — Кира по-няла, что дошла до состояния полной тупости, что ее ничто уже не интересует, что она опускается на дно.

У Киры была счастливая возможность, которой не бы-ло у других: до прихода по-варих умываться в кухне, иногда даже теплой водой, стоило пораньше включить кипятильник.

В середине этого страш-ного дня Кира, вымыв очере-дную порцию картофеля, си-дела, наклонившись над ба-ком, и привычно, равнодушно смотрела на свои красные руки с грязными ногтями. Вдруг она вспомнила, что перестала по утрам мыться, рас-чесывать волосы. «Сколько дней я хожу вот так, растре-пой?» И не могла подче-тать — пять, семь или еще больше. «Не все ли равно, один черт...»

Самое ужасное заключа-лось в том, что Кира поняла другое — она несколько дней не вспоминала о Сереже, о муже, обо всем домашнем, о чем она раньше думала по-стоянно. «Что это со мной? Почему я о них забыла? Ку-да они ушли от меня?»

И, не обращая внимания на немощных поварих, Кира заплакала, заплакала навзрыд, как не плакала давно, с дет-ства, когда хоронила отца, утонувшего в Волге, — он шел в грозу на катере из Пле-са, молния попала в бензино-вый бак, отец, объятый пла-менем, прыгнул в черную беснующуюся воду и не вы-плыл — его нашли через два дня.

Кира в этот день поняла сокровенный смысл слов: «Слезы омыают душу». Она плакала долго, никак не мо-гла остановиться. Даже стар-шая повариха не трогала ее, — видно, и до этой угрюмой, злой женщины дошло чужое горе. Кира плакала и ночью, мысленно повторяя: «Почему я забыла о них?» И она по-няла, что, если будет жить так же, как жила последние месяцы, ни с кем почти не разговаривая, боясь завести

Роговой и Утробы, тоже есть, но их гораздо меньше...

Кира раньше обычного убежала на кухню, успела вы-стирать и высушить рубаш-ку, долго мылась, тщательно причесалась. «Поживем еще!» В это утро у нее впер-вые за все время появилась уверенность, что Сережа и Алексей живы. «Я была больна», — решила Кира и с радостью ощутила, что бо-лезнь теперь позади.

Вечером Кира смело по-дошла к маленькой черногла-зой девушке, о которой знала только, что она из-под Витеб-ска и что ее зовут Галя.

— Можно с тобой пого-ворить?

— Идем пошепчемся, — понимающе ответила Галя. — Что, приперло?

Через месяц у Киры появ-илось много подруг. Ира Уварова, студентка Новго-родского педагогического ин-ститута, посвятила ее в секре-ты агентуры Завалишина, са-ма Ира была резидентом, она согласилась на эту, как она говорила, «низость» по сове-ту группы «Не сдадимся!», о существовании которой Ки-ра узнала от Гали.

Эта небольшая, из семнад-цати человек, группа ника-ких особых целей перед со-бой не ставила, кроме одной — помогать всем, чем можно, тем, кто пал духом, совсем отчаялся.

В январе 1943 года прои-зошло событие, многое изме-нившее в судьбе Киры.

Днем, неожиданно, как всегда, в отсутствие женщин, в бараке произвели обыск.

На Кирином месте нашли шесть сырых картофелин. Если бы они были вареные, оправдаться было бы легче: «Не съела вчера и позавче-ра». А сырые — явная ули-ка: сырой картофель не вы-давали.

Вечером Кира увидела эти несчастные картофели-ны — они лежали на нарах, аккуратно уложенные в кру-жок.

Подошла Утроба, спроси-ла: — Видела? А теперь за-бирай и пойдем. Возьми...

Утроба привела Киру в кухню. На табурете сидела с распущенными мокрыми во-лосами старшая повариха, — видно, только приняла душ.

— Положи на место, — скомандовала Утроба.

Кира бросила картофель в корзину.

— Я сказала — положи, а не брось! Подними и положи как следует. Это продук-ты, а не что-нибудь...

Повариха встала с табу-ретки, подняла картофелину и ткнула Кире в рот.

— Давай жри, — по-рус-ски добавила Утроба.

ЗДАГАДАЎСЯ. Фотазьюд М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Музыка В. БАСНЕРА Слова М. МАТУСОВСКОГО
С ЧЕГО НАЧИНАЕТСЯ РОДИНА

Задумчиво

С че-го на-чи-на-ет-ся Ро-ди-на? С кар-тин-ки в тво-ем бук-ва-ре, с хо-ро-ших и вер-ных то-ва-ри-щей, жи-вущих в со-сед-нем дво-ре. А мо-жет, о-на на-чи-на-ет-ся с той пес-ни, что пе-ла нам ма-ть, сто-го, что в лю-бых ис-пы-та-ни-ях у нас ни-ко-му не от-нять. С че-го на-чи-на-ет-ся Ро-ди-на? С за-вет-ной ска-мьи у во-рот, с той са-мой бе-рез-ки, что во по-ле, под вет-ром скло-ня-ясь, рас-тет. А мо-жет, о-на на-чи-на-ет-ся с ве-сен-ней за-пе-вки сквор-ца и с э-той до-ро-ги про-се-лоч-ной, ко-то-рой не ви-дно кон-ца. С че-го на-чи-на-ет-ся Ро-ди-на? Со-ко-шек, го-ря-щих вда-ли, со ста-рой от-цов-ской бу-ден-овки, что где-то в ша-фу мы на-шли. А мо-жет, о-на на-чи-на-ет-ся со сту-ка ва-гон-ных ко-лес и с клят-вы, ко-то-ру-ю в ю-но-сти ты ей в сво-ем серд-це при-нес. С че-го на-чи-на-ет-ся Ро-ди-на?

- С чего начинается Родина!
С картинки в твоём букваре.
С хороших и верных товарищей,
Живущих в соседнем дворе.
- А может, она начинается
С той песни, что пела нам мать,
С того, что в любых испытаниях
У нас никому не отнять.
- С чего начинается Родина!
С заветной скамьи у ворот,
С той самой березки, что
во поле,
Под ветром склоняясь, растёт.
- А может, она начинается
С весенней запевки скворца.
И с этой дороги проселочной,
Которой не видно конца.
- С чего начинается Родина!
С окошек, горящих вдали,
Со старой отцовской буденовки,
Что где-то в шкафу мы нашли.
- А может, она начинается
Со стука вагонных колёс
И с клятвы, которую в юности
Ты ей в своём сердце принес.
С чего начинается Родина!

Заход сонца над Дрывятамі. Фотазьюд З. ПАЗНЯКА.

Дзе крыж Ефрасініні Полацкай?

Полацкі майстар Лазар Богша, зрабіўшы гэты крыж у 1161 годзе, напісаў на ім: «Здэлан сий крестъ в Полоцку повелениемъ княжны Офросини и поставленъ во церкви всемилостиваго Спаса, да не изнесетъ ис тоя церкви никтоже; егда же кто его изъ церкви изнесетъ, да приметъ с тем судъ в день судный...»

Чаму ён зрабіў такое заклінанне і напярэдзіў, што крыж нельга выносіць з царквы?

Па-першае, крыж лічыўся святым. На ім, акрамя Хрыста, былі вобразы святых: Георгія (патрона бацькі Ефрасініні), Ефрасініні (патранесы заказчыцы), Софіі (напэўна, патранесы яе маці). На адваротным баку — вобразы Іаана Златауста, Васіля Вялікага і Грыгорыя Багаслова, а таксама апосталаў Пятра і Паўла. Богша змясціў на крыжы вобразы і мошчы святых Дзмітрыя, Сцяфана і Панцеляімона. Пад ім ён напісаў дробнымі літарамі: «Господи помози рабу своему Лазарю нареченному Богши, сделавшему крестъ сий церкви святого Спаса и Офросины».

Крыж, акрамя таго, меў і вялікую матэрыяльную каштоўнасць — «чынство древо бесценно есть, а ковчег его злато и серебро и камень и жемчуг». На яго драўлянай аснове была набіта 21 залатая пласцінка з эмалевымі вобразамі святых і арнаментамі, у якіх меліся адтуліны для каштоўных каменяў і мошчаў, 20 ся-

рэбраных пласцін з выбітым на іх надпісам.

Цікавая гісторыя крыжа. Як паведамляе Ніканаўскі летапіс, «межъ себя смоляне с полочаны воевахуся и тотъ крестъ честной смоляне в Полоцку взяли в войне и привезоша въ Смоленскъ, егда же благочестивый государь князь великий Василий Ивановичъ всея Руси вощину свою Смоленскъ взял, тогда же и тотъ честной крестъ во царствующий градъ в Москву привезен. Царь же и великий князь тот крестъ обновити велел и украсити...» А потым Іван Грозны хадзіў на Полацк, Спадзяючыся на удадзейную сілу крыжа і «мзгеля итти на отступниковъ крестыянския веры на безбожную Литву», ён узяў крыж у нагод. Цар пакляўся вярнуць крыж на яго ранейшае месца ў выпадку ваеннай перамогі. Полацк быў узяты, крыж, згодна з клятвай, застаўся ў Полацку.

У гады Савецкай улады крыж быў перавезен у Мінск, а з Мінска ў Магілёў. Там ён захоўваўся ў памяшканні цяперашняга абкома партыі. Калі Магілёў у 1941 годзе быў захоплены гітлераўскімі войскамі, фашысты разрэзалі аўтагенам металічныя дзверы сховішча і вывезлі крыж у Германію разам з іншымі каштоўнасцямі. Беларусь страціла рэліквію, якой няма цаны.

Дзе цяпер знаходзіцца крыж? Есць звесткі, што яго больш у Заходняй Германіі няма, што адтуль ён вывезены. Юрка Віцьбіч, які супрацоўні-

чаў з нямецка-фашысцкімі акупантамі ў час вайны, а цяпер працуе на фінансавым Цэнтральным разведвальным упраўленнем радыёстанцыі «Свабода», гаварыў п'ядаўна ў адной са сваіх паклёніцкіх гутарак, што крыж быў забраны ў 1932 годзе «для патрэб індустрыялізацыі». Гэта несусветная хлусня спатрэбілася здрадніку для таго, каб зганьбіць савецкі лад або нават адцягнуць увагу ад тых хвітых да золата людзей, якія сталі гаспадарамі каштоўнай гістарычнай рэліквіі.

Крыж Ефрасініні Полацкай трэба шукаць. Неабходна шукаць і іншыя дарагія для беларусаў каштоўнасці, якія захоплены фашыстамі ў магілёўскім сховішчы. Вось некаторыя з іх: залатыя і сярэбраныя ключы і пячаткі горада Магілёва, залатыя каралі, пласцінкі і іярсіёнкі з раскопак Пампеі, булава польскага караля Сігізмунда, мітра Георгія Каніскага. Вывезены таксама каля 20 евангеліяў з акладамі работы беларускіх майстроў XVI—XVIII стагоддзяў, адно з іх напісанае князем Амелькавічам, іконы, дзве юрэйскія торы, шмат каштоўных ювелірных вырабаў, посуду, царкоўных і касцельных рэчаў з золата і сярэбра і г. д.

Хочацца думаць, што і крыж Ефрасініні Полацкай, і іншыя рэліквіі страчаны для беларускага народа не назаўсёды. Дзе яны? Што з іх засталася, а што загінула? Спадзяемся, што час адкажа на гэтыя пытанні.

Ул. БЯГУН.

САЛАЎІНАЯ ПАРА

Сінявокі хлебасей-май распусціў трапяткія зялёныя стужкі ў косах бяроз. Інакшы пошум чуецца ў кронах таполяў. А вербы з цікавацю паглядаюць, як у Беразіне з рачных хваль парасонамі ўсплываюць на паверхню лісты белых лілій і жоўтых гарлачыкаў.

Яшчэ не шуміць каласамі азімае жыта, палеткі ціха п'юць жыватворную вільгаць. Вельмі прыгожа і добра на жаваранкавых узмекках у гэты час! Куды ні глянеш, усюды буе вясна. У гаях і на сонечных пагорках успываюць і гараць незабудкі, казалец, фіялкі, духмяны каласок. Прабіўшы дзярніну, прыветнымі светлячкамі гушкаюцца першацветы, рамонкі, бірузовымі пырскамі свецяцца пралескі.

Малінавы шэпт выдудць і сады. Лёгка ім дыхаць майскімі днямі. Белым воблакам агорнуты вішні. Шлюбны вэлюм апранаюць яблыні, грушы, слівы...

Ціхімі цёплымі ночамі адкрывае музычны сезон салавей. У салаўінай сям'і, як і ў асяроддзі іншых салістаў, на гнездаванні першым прылятае самец. Дзень-другі ён клапатліва вывучае аблюбаваны куток і няспынна шукае найлепшую мясціну для гнезда. Падбярэ адзін куцік, пераляціць на другі, спыніцца на наступным. Усе прыгожыя і зручныя для жылля.

Пазней на агледзіны запрашаецца сама гаспадыня салаўіха. Калі і ёй спадабаецца ўчастак, пачынаецца «будуіцтва». Ад світання і да цемнаты носяць птушкі сухія травінкі і плятуць «домік». Схваецца за гарызонт сонца, агорнуць узлужка майскія прыцемні, і над стужкай воднай плыні разліваецца каскад пераліўных трэляў жывой свісцёлкі, фламанна песеннага майстэрства — салаўя.

На досвітку ў аркестр птушчых прыпевак уключаюцца гукі пеўчага і белабровага драздоў, сярэбрыстая песенька заранкі.

На высокіх дубах, вузлаватыя сукі якіх абцягнуты, быццам дымам, сціплымі лісточкамі, у адрамантаваных «палацах» стаяць бела-чорныя буслы, стаяць на адной назе, пакручваюць ва ўсе бакі галовамі, з цікаўнасцю вывучаюць наваколле, любуюцца веснавымі абноўкамі прырэчных лугоў.

Птушкі Бярэзінскага запаведніка больш сціплыя па расфарбоўцы, чым пярнатыя трапічныя зоны, але ні адзін з летуноў усяго свету не можа дасягнуць такой віртуознасці і спрыту ў песні, каб параўнацца з голасам салаўя, беразьянкі, малінаўкі, чаканнем пеўчага дразда.

Вясна! Амаль ва ўсіх чатырохногіх нараджаюцца дзе-

ці. Сярод галінак навывперадкі з сонечнымі зайчыкамі бегаюць вавёркі. Там, дзе адзвінелі ручайкі, гоісаюць зайчаньцы. З падзямельнай цяжынцы выносіць «на двор» сваіх нашчадкаў барсучыха, і яны грэюцца ў заціпку. На прагалінах між зараснікаў, а то і на тоўстых суках дрэў бавяць час лянвія, вусатыя прысяянты. Прывялі патомства ласі і алені. Шпарка растуць іх цяляты. Ужо на другі дзень пасля нараджэння іх нельга злавіць. Сёння ў запаведніку гадуецца больш як 500 дарослых ласёў.

Папоўніліся сем'і лісцы, янота, ласкі, гарнаста, шашка і іншых. Май — месяц заканчэння вясны, перыяд актыўнага ажыўлення прыроды, час зеляніны, духмянай кведені, агністых навалінь і задушэўных салаўіных канцэртаў.

Ул. БУТАРАЎ.
Бярэзінскі запаведнік.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС
МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31,
6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.

Зак. № 718, Мінск. Друкарня
выдавцтва ЦК КП Беларусі.